

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Małarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

Protokolant Katarzyna Wojnicka

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 17 listopada 2017 r., kwestii dopuszczalności wniesienia przez sędziego
Sądu Rejonowego w [...], A.R.,
odwołania od postanowienia Sądu Okręgowego [...]
z dnia 12 stycznia 2017 r.,
zawierającego wytknięcie uchybienia,

p o s t a n o w i ł:

pozostawić odwołanie bez rozpoznania

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy [...], postanowieniem z dnia 12 stycznia 2017 r., na podstawie art. 40 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: u.s.p.), wytknął Sądowi Rejonowemu w [...] rażącą i oczywistą obrazę przepisów Kodeksu postępowania karnego, w tym art. 413 § 1 pkt 5, art. 35 § 1 w zw. z art. 329 § 1 i w zw. z art. 25 § 1 pkt 2, art. 41 § 1, art. 424 § 1.

Sędzia Sądu Rejonowego w [...], A.R., do którego odnosiło się wytknięcie, złożył do Sądu Najwyższego opatrzone datą 1 września 2017 r. pismo zatytułowane „zażalenie”. Z jednej strony zarzucił w nim Sądowi Okręgowemu [...] obrazę szeregu przepisów proceduralnych, a z drugiej wniósł o przywrócenie mu terminu do złożenia „zażalenia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sporządzone i wniesione przez zainteresowanego sędziego odwołanie (mylnie określone przez jego autora „zażaleniem”) okazało się niedopuszczalne z mocy ustawy.

Na przedpolu zasadniczych rozważań warto przypomnieć, że w czasie, gdy doszło do udzielenia sędziemu A.R. wytyku, niedopuszczalne było zaskarżenie wydanego w tej materii postanowienia sądu drugiej instancji (zob. postanowienie SN z 21 lipca 2011 r., V CZ 35/11). Sytuacja w tym zakresie uległa radykalnej zmianie z dniem 12 sierpnia 2017 r., kiedy to wszedł w życie dodany przez art. 1 pkt 17 lit. a ustawy z 12 lipca 2017 r. (Dz. U. 2017.1452) art. 40 § 2a u.s.p. Stanowi on, że w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia, sędzia lub asesor sądowy wchodzący w skład sądu orzekającego w pierwszej instancji może wnieść odwołanie od tego postanowienia do Sądu Najwyższego.

Jawiło się zatem pytanie: czy na postanowienie zawierające wytknięcie uchybienia, zapadłe przed dniem wejścia w życie ustawy z 12 lipca 2017 r. nowelizującej Prawo o ustroju sądów powszechnych, przysługuje w zawitym terminie czternastu dni, liczonym od 12 sierpnia 2017 r., odwołanie, o którym mowa w art. 40 § 2a u.s.p.?

Analizę całego zagadnienia wypadało rozpocząć od przypomnienia, że zgodnie z art. 88 ust. 1 Konstytucji RP warunkiem niezbędnym wejścia w życie aktu normatywnego jest jego ogłoszenie, co oznacza podanie go do publicznej wiadomości. W myśl art. 4 ust. 1 ustawy z 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (j.t. Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 ze zm.), akty normatywne zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych, co do zasady wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Tak właśnie postąpił ustawodawca w art. 27 ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. nowelizującej Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Najwyższy opowiada się za poglądem, że przepis o wejściu w życie, który stanowiłby, że dany akt normatywny wchodzi w życie z datą wcześniejszą niż dzień ogłoszenia, pozostawałby w kolizji z art. 88 ust. 1 Konstytucji RP. Mimo że

zakaz retroaktywności nie jest wprost wyrażony w żadnej normie konstytucyjnej, to Trybunał Konstytucyjny zasadę *lex retro non agit* wyprowadził z zasady praworządności materialnej oraz z zasady zaufania obywateli do państwa (zob. wyr. TK z 30 listopada 1988 r., K1/88, OTK 1988, nr 1, poz. 6). Zakazu tego nie należy jednak rozumieć w ten sposób, że w akcie normatywnym nie wolno nakazać stosowania zamieszczonych w nim norm do oceny stanów faktycznych zaistniałych w przeszłości. Jest to dopuszczalne, tyle że służyć temu mają nie przepisy o wejściu w życie, ale przepisy przejściowe. Na taki zabieg legislacyjny zezwala art. 5 wymienionej już wyżej ustawy z 20 lipca 2000 r., o ile „zasady demokratycznego państwa prawnego nie stają temu na przeszkodzie”. Rzecz jasna fakt ustanowienia wstecznego działania normy prawnej **musi być jednoznacznie stwierdzony przez ustawodawcę**.

Dobrym przykładem takiego postąpienia prawodawcy jest art. 25 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej z dnia 11 marca 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 437), w którym w odniesieniu do nowej instytucji karnoprocesowej, to jest skargi na wyrok sądu odwoławczego, określono zakres temporalny jej stosowania oraz wydłużono termin wniesienia skargi w opisaney tam konfiguracji procesowej. Przyjęto, że jeśli wyrok sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem zostanie doręczony stronom w okresie „począwszy od siódmego dnia przed wejściem w życie niniejszej ustawy do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, termin do wniesienia skargi rozpoczyna bieg od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”; tym samym termin do złożenia skargi ulegnie odpowiedniemu wydłużeniu o czas wynoszący od jednego do siedmiu dni.

Treść ustawy nowelizacyjnej z 12 lipca 2017 r. nie daje jednak najmniejszych podstaw do twierdzenia, że wyrażone w niej normy, w tym uprawnienie sędziego lub asesora sądowego do zaskarżenia postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia, można stosować do wytyku udzielonego przed wejściem w życie tej ustawy, a więc do wydarzenia mającego miejsce przed dniem 12 sierpnia 2017 r. Ujmując rzecz w sposób bardziej zwięzły, wolno stwierdzić: **zawarte w art. 40 § 2 a u.s.p. uprawnienie do wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego nie odnosi się do postanowień zawierających wytknięcie uchybienia wydanych przed 12 sierpnia 2017 r.**

Podejmując decyzję o niedopuszczalności złożonego przez sędziego A.R. odwołania od wytyku udzielonego postanowieniem z 12 stycznia 2017 r., Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że procedować w tym zakresie winien w oparciu o odpowiednio stosowane przepisy Kodeksu postępowania karnego. Jasną i jednoznaczną wskazówkę interpretacyjną dała tu treść art. 40 § 2b u.s.p., w którym ustawodawca posłużył się zaczerpniętą wprost z Kodeksu postępowania karnego terminologią (art. 437 §1 k.p.k.), przyjmując, że Sąd Najwyższy po rozpoznaniu odwołania „utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie albo uchyla je w całości lub części.”

Z tych racji Sąd Najwyższy pozostawił odwołanie sędziego A.R. bez rozpoznania (art. 430 § 1 k.p.k.). W konsekwencji, siłą rzeczy, bezprzedmiotowe stało się rozpoznanie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia odwołania.

kc